

Lech Kaczmarek, Ewa Marczak, Jerzy Gąsowski

Ruś, gm. Wizna, woj. łomżyńskie.
Stanowisko 1 "Okop"

Informator Archeologiczny : badania 18, 142-143

1984

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ROCHY, gm. Zduny
woj. kaliskie
Stanowisko 1

Młodzieżowe Towarzystwo
Przyjaciół Nauk
w Kaliszu

Badania prowadził mgr Dionizy Kosiński. Finansował
KZA w Kaliszu. Trzeci sezon badań. Cmentarzysko
wczesnośredniowieczne z fazy D.

Celem badań było lepsze rozpoznanie cmentarzyska. Odkrycie nowych grobów miało potwierdzić charakter cmentarzyska ze względu na unikatowy w tej strefie kulturowej i w tym okresie sposób grzebania zmarłych. Prowadzone zaś badania równoległe z badaniami grodziska w Piaskach miały poszerzyć wiedzę o zespołe osadniczym na który składają się również osady otwarte. Według aktualnych ustaleń gród otoczony był osadą, a poza jej skrajem, w odległości 800 m od grodu, umiejscowione było cmentarzysko.

W bieżącym sezonie kontynuowano i zakończono eksploatację wykopów: 2/5 x 2,5 m / i 3/1,5 x 2,5m/; założono trzy nowe wykopy o rozmiarach 2 x 2 m. W wykopie 2 odsłonięto fragmenty naczyń oraz kości spalone uznane jako należące do zespołu grobu 2.

W wykopie 3 odsłonięto pozostałą część jamy grobowej uchwyconej już w wykopie 1. Rysowała się ona nieco ciemniejszym zabarwieniem piasku.

W pozostałych wykopach odkryto skupiska skorup i całe naczynie interpretowane, jako trzy grochy. Pochówki wkopane były w piasek /wydma/. Uchwycenie zarysów jam grobowych utrudniały ślady po butwiejących korzeniach.

Na treść kulturową wykopów składały się również zabytki krzemienne oraz skorupy, wśród których rozpoznano neolityczne, przedłużyckie i lużyckie oraz węgielki drzewna.

W jednym z grobów znaleziono przęślik.

Naczynia wydobyte z grobów, zachowane w całości lub we fragmentach, były całkowicie obtaczane z krótką szyjką wychyloną na zewnątrz, ornamentowane w górnej części brzośca poniżej szyjki. Wśród ornamentów wyróżniono ornament dookołnej wielokrotnej linii falistej, kompozycje pionowych i poziomych wątków wielokrotnych linii oraz dookołnych płytkich rowków sięgających poniżej załomu brzośca.

W odległości kilkudziesięciu metrów od wykopów odkryto kurhany o wysokości około 1,5 m i średnicy od 5 do 10 m. W odległości około 100 m odkryto żarne nieckowate typowe dla kultury lużyckiej.

Dalsze badanie cmentarzyska będą kontynuowane przede wszystkim dla pewniejszego ustalenia obrządku pogrzebowego i rozpoznania kurhanów.

ROSTEK, gm. Gołdap
woj. suwalskie
Stanowisko 2

Państwowe Muzeum Archeologiczne
Warszawa

Badania prowadził dr Wojciech Brzeziński /autor sprawozdania/ przy współudziale mgr Grażyny Iwanowskiej. Drugi sezon badań. Wczesnośredniowieczna osada otwarta, położona u stóp grodziska.

Badania stanowiły kontynuację prac prowadzonych na tym stanowisku przez IHKM PAN w roku 1974. Osada położona jest na niewielkim piaskim wzniesieniu, stanowiącym część wysokiego wzgórza morenowego /272 m n.p.m./, zwanego Górą Gołdapską. Na jego niższym wierzchołku, oddzielonym głębokim jarem od pozostałej partii wzniesienia, wznosi się grodzisko, u podnóża którego rozciąga się wspomniana osada.

Badania miały charakter sondażowy. Ich celem było uchwycenie zasięgu występowania warstwy kulturowej oraz obiektów, a poza tym dalsze ustalenia dotyczące chronologii stanowiska. W pierwszym etapie wykonano około 200 wierceń przy pomocy świrdra glebowego, wzdłuż magistrali W-S oraz 3 linii o kierunku W-E, oddalonych od siebie o 20 m. Wspomnianych odwiertów dokonywano co 2 m.

Na ślady warstwy kulturowej bądź obiektów natrafiono w 23 punktach. Znajdowały się one na głębokościach od 0,40 m do 1,0 m. Koncentrowały się one przede wszystkim w części osady sąsiadującej bezpośrednio z grodziskiem. W dwóch rejonach, w których stwierdzono szczególne natężenie występowania warstwy kulturowej, założono wykopy sondażowe o łącznej powierzchni 34 m². W pierwszym z nich uchwycono owalną jamę o wymiarach w planie 150 x 184 cm i głębokości 120 cm. Wypełnisko jej stanowiła bardzo ciemna ziemia z licznymi fragmentami ceramiki i kości oraz nożyk żelazny. Drugi wykop objął prawdopodobnie narożnik obiektu mieszkalnego z paleniskiem, mającym konstrukcją złożoną z podkowiasto ułożonych, ściśle dopasowanych głazów.

Materiał ceramiczny znaleziony w obu tych obiektach pozwala datować je wstępnie na okres od VII do X wieku.

Materiały znajdują się w PMA.

Badania będą kontynuowane.

RUIŚ, gm. Wisna
woj. łomżyńskie
Stanowisko 1 "Okop"

Uniwersytet Warszawski
Instytut Archeologii

Badania prowadził mgr Lech Kaczmarek /autor sprawozdania/ przy udziale mgr Ewy Marczak. Konsultacja prof. dr hab. Jerry Gąsowski. Badania finansował WKŻ w Łomży. Pierwszy sezon badań. Grodzisko z okresu wczesnego średniowiecza i średniowiecza. /XII-XIV w./.

Grodzisko położone jest na cyplu wysoczyzny opadającej od wschodu ku Biebrzy, na wysokości ujścia Biebrzy do Narwi. Wykop założono prostopadłe do wału. Powierzchnia wykopu wynosiła 27 m². W trakcie badań wykop poszerzono w kierunku północnym i wschodnim. Znalaziono niewielką ilość ceramiki i kości zwierzęce. Zabytków wydzielonych brak. W północnej części wykopu odkryto czaszkę ludzką, która leżała na dnie nowożytnego wykopu. Z położenia odkrytej fosy wynika, że we wczesnym średniowieczu grodzisko było mniejsze, niż obecnie.

Obiekt funkcjonował prawdopodobnie od XII do XIV wieku.

Badania nie będą kontynuowane.

SKIWY MAŁE
woj. białostockie
Stanowisko I

Konservator Zabytków Archeologicznych
w Białymstoku

Badania prowadziła mgr Barbara Czarnecka. Finansował WKZ w Białymstoku. Drugi sezon badań. Cmentarzysko wczesnośredniowieczne typu mazowieckiego w obudowach kamiennych /XII-XIII w./.

Kontynuowano prace badawcze na północno-wschodnim obrzeżu twirowni, obejmując nimi obszar o powierzchni 1 ara. Odsłonięto 3 groby z pochówkami, czwarty grób - szkielet dziecka był przemieszczony, całkowicie pozbawiony obstawy. Odsłonięto także 2 bruki kamienne bez śladów pochówku. Obudowy grobów oraz bruki kamienne przykrywające jamy grobowe, uległy w różnym stopniu dewastacji. Z 4 odkrytych grobów, 2 posiadały zachowaną obstawę, w stopniu pozwalającym określić stosunkowo dokładnie wymiary. W pozostałych grobach w jednym wypadku zachowały się dwa kamienie obstawy, natomiast w drugim, szkielet dziecka zalegał na wtórnym słoju.

Z wśród odkrytych obiektów na uwagę zasługuje grób nr 8, posiadający znaczne rozmiary: 6,70 m x 5,40 m. Pochówki zorientowane były wzdłuż osi EW, z czaszką usytuowaną w zachodniej części grobu. Wyjątek stanowi przemieszczony szkielet dziecka, usytuowany wzdłuż osi NW-SE, z czaszką skierowaną na SE. Inwentarz zabytkowy stanowią fragmenty ceramiki, paciorki szklane, paciorki szklane z wtopioną złotą blaską, przesiłki gliniane, żelazny nożyk, posrebrzane kółko oraz gwóźdź żelazny. Wyposażenie grobów potwierdza datowanie obiektu na: XIII-XIII w. Oprócz prac eksploatacyjnych zrekonstruowano 6 grobów, z wśród 11 odkrytych dotychczas na omawianym obiekcie.

Badania będą kontynuowane.

SOKOLNIKI, gm. Kąty Wrocławskie
woj. wrocławskie

Wojewódzki Ośrodek Archeologiczno-Konserwatorski
we Wrocławiu

Badania prowadziła mgr Maria Terlecka. Finansował WOKK. Drugi sezon badań. Cmentarzysko szkieletowe /XI-XII w./.

Stanowisko położone jest około 1300 m na południowy zachód od wsi Sokolniki i 1000 m na południe od wsi Piotrowice, na piaszczystym wyniesieniu niszczonej eksploatacją kruszywa.

W bieżącym sezonie przebadano powierzchnię 2 arów. Łącznie odkryto 7 jam grobowych z pochówkami szkieletowymi oraz dwa obiekty w postaci skupisk kamieni różnej wielkości.

Żyłysy jam grobowych były wyraźnie widoczne na tle. Całca miały kształt wydłużonego prostokąta z zaokrąglonymi narożnikami. Wypełnisko wszystkich jam grobowych stanowiła glina. W dwóch jamach grobowych stwierdzono ślady pojedynczych węgielków drzewnych. W kilku grobach /nr 20, 23, 24, 25/ na obwodzie i w wypełnisku jamy odkryto pojedyncze kamienie lub skupiska kamieni różnej wielkości.

Zmarli ułożeni byli na wznak, w pozycji wyprostowanej, na osi wschód - zachód, głową skierowaną na zachód, z kończynami górnymi ułożonymi wzdłuż ciała. W jednym przypadku /grób nr 21/ zmarły spoczywał na boku w pozycji skurczonej. W grobie nr 24 stwierdzono ziamanie kości podudzia i ich silną deformację oraz zmiądnioną czaszkę.

Odkryto 2 pochówki męskie, 1 pochówek kobiecy, 1 dziecka oraz 3 pięci nieokreślonej.

Inwentarz grobowy stanowiły narzędzia w postaci noży żelaznych i krzesiwa żelaznego oraz dwie monety srebrne.

STARA ŁOMBA, gm. Łomża
woj. łomżyńskie - grodzisko "Góra Królowej Bony"
Stanowisko I

Uniwersytet Warszawski
Instytut Archeologii

Badania prowadzili prof. dr hab. Jerzy Gąssowski i mgr Ewa Twarowska. Finansował WKZ w Łomży. Trzeci sezon badań. Osada z X w., grodzisko z XI i XII w. do początków XIV w.

Badaniami objęto wnętrze gródka właściwego /stanowisko I-A, wykop 6 o powierzchni badanej w tym roku 32 m²/ oraz wały 4. i 5. oddzielające podgrodzie I /stanowisko I-B/ od gródka /wykop 7-pow. 20 m²/.

Na obszarze gródka właściwego kontynuowano, zgodnie z założeniami z lat ubiegłych, rozpoznania archeologiczne rozplanowania i charakteru zabudowy jego wnętrza. Udało się wyodrębnić dwie osadnicze: starszą, z którą wiązać można obiekt 4 /chatę-ziemiankę/ i warstwę osadniczą wchodzącą pod nasyp wału gródka, wstępnie datowane na XI wiek; młodszą związaną z funkcjonowaniem ostatniego gródka ze stożkiem i fosą wewnętrzną datowaną na XII do początków XIV w. Nie stwierdzono obecności żadnych obiektów na północno-wschodnim i zachodnim stoku stożka wewnętrznego.